

Glagoli III

ごだん glagoli

Po količini riječi najbrojnija, po nastavcima najšarenija skupina glagola. Završavaju na devet različitih glasova hiragane podijeljenih prema obliku u prošlosti u tri skupine po tri. Zovu se ごだん (dosl. *pet razina*) zbog pet različitih nastavaka u prošlosti.

rječnički oblik	prošlost	negacija	negacija u prošlosti
く	いた	かない	
ぐ	いだ	がない	
す	した	さない	
ぬ		なない	
む	んだ	まない	ない → なかった
ぶ		ばない	
う		①わ ない	
つ	った	たない	
る		らない	

Prva podskupina ima različite repove za prošlost dok je u druge dvije nastavak isti. U početku nam to može stvarati probleme - vidimo li npr. glagol うった, ne možemo znati radi li se o osnovnom obliku うう (nepostojeća riječ), うつ (*udariti*) ili うる (*prodati*). Jedino rješenje ovog problema je iskustvo. Nasreću, glagoli s kojima bi mogla nastati zabuna obično imaju vrlo različita značenja pa iz konteksta znamo koji je ispravan.

Negacija je, iako jedinstvena za svaki od devet nastavaka, opisana vrlo laganim pravilom - zadnji znak hiragane treba promijeniti u varijantu koja na kraju ima samoglasnik *a* i dodati ない. Jedina iznimka (zaokruženo u tablici) su glagoli na う za koje う umjesto u あ prebacujemo u わ.

Naučimo neke korisne ごだん glagole.

かく	<i>napisati</i>	きく	<i>čuti, pitati</i>	おく	<i>ostaviti</i> (negdje)
およぐ	<i>plivati</i>	いそぐ	<i>požuriti</i>	ぬぐ	<i>skinuti</i> (odjeću sa sebe)
はなす	<i>pričati/pustiti</i>	だす	<i>iznijeti, izbaciti</i>	さがす	<i>potražiti</i>
しぬ	<i>umrijeti</i> - jedini ぬ glagol u modernom japanskom!				
よむ	<i>pročitati</i>	のむ	<i>popiti</i>	やすむ	<i>odmoriti se</i>
よぶ	<i>dozvati</i>	とぶ	<i>poletjeti/skočiti</i>	あそぶ	<i>igrati se</i>
いう	<i>reći</i>	かう	<i>kupiti</i>	うたう	<i>pjevati</i>
まつ	<i>pričekati</i>	もつ	<i>ponijeti/imati</i> (kod sebe)	たつ	<i>ustati</i>
はしる	<i>potrčati</i>	つくる	<i>izraditi, napraviti</i>	のる	<i>voziti se/jahati</i>

で kao mjesto radnje

Ranije smo naučili da česticu に možemo koristiti kao lokaciju za glagole stanja. Za aktivne glagole, mjesto na kojem se njihova radnja odvija označavamo česticom で. Pogledajmo neke primjere:

こうえんで あそぶ。 *Igrati se u parku.*
 いざかやで さけを のむ。 *Popiti sake u birtiji.*
 でんしゃで うたう。 *Pjevati u vlaku.*

Neki glagoli za koje bismo iz hrvatskog intuitivno očekivali česticu で koriste česticu に. Iz perspektive japanskog, to je sasvim logično, ali dok ne steknemo još malo iskustva, vjerojatno će nam biti čudno.

うみに およぐ。 *Plivati u moru.*
 でんしゃに のる。 *Voziti se u vlaku.*

で kao sredstvo radnje

U hrvatskom, sredstvo radnje označavamo instrumentalom (npr. *pisati olovkom*). Međutim, u hrvatskom instrumentalom označavamo i živa bića s kojima zajedno obavljamo neku radnju (npr. *razgovarati s prijateljem*). Između te dvije upotrebe postoji vrlo bitna razlika - ispred živih bića uvijek se pojavljuje s, a ispred stvari nikad. To će nam pomoći da znamo kad instrumental u japanski smijemo prevesti česticom で.

えんぴつで かく。 *Pisati olovkom. ✓*
 ともだちで そうじする。 *Čistiti prijateljem. ✗*

と kao oznaka sudionika

Kako bismo ispravili problem u primjeru iznad, naučit ćemo još jednu upotrebu čestice と. Ranije smo je koristili za nabranje, povezujući međusobno imenice. U ovoj upotrebi, čestica と povezuje svoju imenicu s predikatom:

ともだちと そうじする。 *Čistiti s prijateljem. ✓*
 ともだちと おとうとと あそぶ。 *Igrati se s prijateljem i mladim bratom.*

と kao oznaka doslovnog citata

Česticu と možemo koristiti i na kraju bilo kakve rečenice ili sintagme da bismo istu označili kao citat. Ovo je vrlo česta upotreba s glagolima čija radnja uključuje neki oblik komunikacije.

こうえんで まつと すずきさんが いった。 *G. Suzuki je rekao da će čekati u parku.*
 やまださんは たなかさんに すきだと いった。 *G. Yamada je rekao G. Tanaki da mu se sviđa.*

Vježba

Lv. 1

1. かわない。
2. かいた。
3. だす。
4. またない。
5. しんだ。

Lv. 2

1. あたらしい くつを かわない。
2. てがみを かいた。
3. ごみを だす。
4. ともだちを またない。
5. とりは しんだ。

Lv. 3

1. あたらしい くつを そのみせで かわない。
2. おとうさんに ながい てがみを かいた。
3. やまださんは ごみを ださなかった。
4. たけしくんは ともだちを またなかった。
5. すずきさんの きれいな とりは しんだ。

Lv. 4

1. あたらしい くつを そのみせで かわないと むらかみさんは いった。
2. * おおさかに いる おとうさんに ながい てがみを かいた。
3. * ごみを ださなかった やまださんは いえを でた。
4. たけしくんは おとうとと ともだちを まった。

ili

たけしくんは ともだちを おとうとと まった。

U čemu je razlika? :)

5. すずきさんの きれいな とりは とりかごで しんだ。